

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 126 ก.พ. 2550	ปีที่ 16	ฉบับที่ 5704	หน้า 5
---	--------------------------------	--------------------	------------------------	------------------

ศิลปะล้านนา... งามแต่อย่างธรรมชาติ

ศิลปะ

ศิลปะคือการสร้างความวิจิตรซึ่งก่อขึ้นด้วยเหตุผลทางด้านอารมณ์ และจุดมุ่งหมายของศิลปิน ผู้ต้องการที่จะส่ง “สาร” ไปยังเหล่าบรรดาผู้เสพงานศิลป์ให้รับรู้และเข้าใจตรงกัน เป็นศาสตร์แห่งความละเอียดอ่อนที่ไม่สามารถยึดติดกับสิ่งซึ่งวัด เปรียบเทียบคุณค่ากันให้เป็นผลที่ตายตัวอย่างศาสตร์อื่น ๆ เช่น ตรรกศาสตร์ หรือ วิทยาศาสตร์ได้ แต่การให้คุณค่าแก่งานศิลป์แต่ละอย่างขึ้นอยู่กับผลงานด้านจิตใจที่เกิดขึ้นหลังจากเราได้เสพความงามจากศิลปะนั้น ๆ

ศิลปะในยุคโบราณส่วนใหญ่ในโลกนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อรับใช้ศาสนาในประเทศไทยก็

เช่นกัน ศิลปินบรรพบุรุษของเราใช้ชีวิตส่วนมากในการสร้างงานศิลป์โดยมีกรอบความคิดเกี่ยวเนื่องกับหลักศาสนา เพียงแต่คติและวิธีการใช้ชีวิตของแต่ละสังคมจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบลักษณะของศิลปะให้แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่าง ลายกนกของทางสกุลช่างเชียงใหม่กับลายกนกของสกุลช่างรัตนโกสินทร์ แม้จะมีคุณค่าทางเป็นศิลป์ที่ไม่ด้อยค่าไปกว่ากันเลย แต่ก็ยังคงมีความแตกต่างกันออกไปตามรูปแบบของสกุลช่างนั้น ๆ โดยลายกนกของทางสกุลช่างรัตนโกสินทร์มีลักษณะคล้ายเปลวไฟที่กำลังพริ้วไหวมีการประดับประดาให้แลดูวิจิตร เส้นคมตัววัด ในขณะที่ลายกนกของช่างทางเหนือจะมีลายเส้นที่อ่อนช้อย อ่อนหวานกว่ามาก

จะเห็นได้ว่าลายเส้นและศิลปะล้านนาส่วนใหญ่จะมีความอ่อนหวาน เรียบง่ายอยู่ในตัวเองและมีวิวัฒนาการเป็นของตนเอง นับแต่เริ่มแรก การใช้สีสมัยแรกที่ก่อนจะรับเอาวัฒนธรรมจากภาคกลางมา ทางเหนือมีการใช้สีสันทึบไม่จัดจ้านนัก แต่เมื่อรับเอาศิลปะจากภาคกลางมาในสมัยรัชกาลที่ 5 สีที่ใช้ก็มีความสด จัดจ้านขึ้น เพราะศิลปะเป็นศาสตร์แห่งการประยุกต์ปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา แต่ในสมัยปัจจุบันที่พี่น้องชาวสุพรรณภูมิได้รับเอาวิถีคิดและรูปแบบการใช้ชีวิตมาจากการพัฒนาของกระแสหลักมาเร็วเกินไปและมากเกินไป

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	26 ก.พ. 2550	16	5704	5

ทำให้พวกเรากันเองได้พากันลิ้มเลือนศาสตร์
ต่างๆ ที่สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลา
จากรุ่นสู่รุ่นที่เคยเป็น ศิลปะล้านนาก็กำลัง
ตกอยู่ในสภาวะที่กำลังถูกกลืนเช่นเดียวกัน
เพราะชาคนรุ่นใหม่ที่จะมาทำความเข้าใจ
กับปรัชญาที่แสนจะละเอียดอ่อนของศิลปะ
ล้านนาคือ

ที่ประติมากรรมพระธาตุลำปางหลวง มี

ลวดลายเป็นรูปเถาดอกไม้อยู่ในแจกันมีนกกตัวเล็กๆ บินอยู่รอบ มี
ก็คนที่รู้ว่าภาพลายเส้นสีทองบนประติมากรรมนี้ ใช้การวาดด้วยเทคนิค
การปิดทองลงบนพื้นชาด มีก็คนจะรู้ถึงความเก่าแก่นับร้อยๆ ปี
และมีก็คนที่รู้ว่า ลวดลายบนประติมากรรมนี้มีชื่อว่า “ปฐมนะขัต” คนที่
รู้อย่างนี้คือลายปฐมนะขัต มีความหมายซ่อนอยู่ “ขัต” แปลว่า “หม้อ”

ลวดลายปฐมนะขัต เป็นลวดลายซึ่งแสดงให้เห็นถึงธรรม
การมีกิ่งดอกไม้ห้ากิ่ง ได้หมายถึงพระพุทธเจ้า 5 องค์ตามความ
เชื่อของศาสนาพุทธ ดอกไม้แทนความหมายเปรียบเทียบกับ “พุทธ”

ของพระพุทธองค์ที่หอมหวานเท่าเทียมกัน
ดอกบัวใหญ่ตรงใจกลางหม้อ ดอกไม้แทน
โลกุตระ นกที่บินอยู่รอบหม้อดอกไม้เปรียบ
เสมือน “สัตว์โลก” ที่เข้ามาพึ่งพิงพระพุทธ
ศาสนา หม้อดอกไม้หรือ ปฐมนะขัต จึงเปรียบ
เสมือนเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาได้
นับเป็นลวดลายเก่าแก่ที่มีมานานและได้รับ

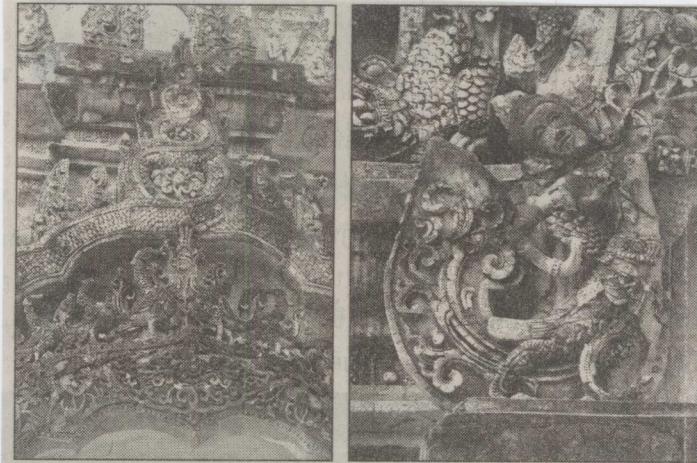
ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	126 ธ.ค. 2554	16	5704	5

ศิลปะคือการสร้างความวิจิตรซึ่งก่อขึ้นด้วยเหตุผลทางด้าน
อารมณ์และจุดมุ่งหมายของศิลปิน ผู้ต้องการที่จะส่ง “สาร” ไปยัง
เหล่าบรรดาผู้เสพงานศิลป์ให้รับรู้และเข้าใจตรงกัน เป็นศาสตร์แห่ง
ความละเอียดอ่อนที่ไม่สามารถยึดติดกับสิ่งซึ่งวัด เปรียบเทียบคุณค่า
กันให้เป็นผลที่ตายตัวอย่างศาสตร์อื่น ๆ เช่น ตรรกศาสตร์ หรือ
วิทยาศาสตร์ได้ แต่การให้คุณค่าแก่งานศิลป์แต่ละอย่างขึ้นอยู่กับ
ผลงานด้านจิตใจที่เกิดขึ้นหลังจากเราได้เสพความงามจากศิลปะนั้น ๆ

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	126 ธ.พ. 2550	16	5704	5

การถ่ายทอดมาจากศิลปะสมัยคุปตะในอินเดีย ปุณณมตะ จึงเป็นหนึ่งในของมรดกจำนวน 108 อย่างตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ทั้งหมดนี้มีเพียงกี่คนที่จะสามารถเสฟได้ถึงความงามได้ครบอรรถรสของ ปุณณมตะ ที่คนโบราณต้องการจะสื่อความหมาย

นี่เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของศิลปะอันทรงคุณค่าของล้านนาที่กำลังจะสูญหายไปตามกาลเวลาอย่างน่าเสียดาย ถ้าพวกเราเจ้าของภูมิปัญญา เจ้าของความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษไม่รับสืบทอดดูแล ไม่นับถึงความงามของภาษาพูดและตัวอักษรล้านนา ที่นับวันก็จะหาคนอ่านออกเขียนได้น้อยลงไปทุกที ทั้งที่สามารถจะพาเราไปทำความเข้าใจสารต่างๆ จากคนรุ่นเก่าได้ หรือแม้แต่การทำเครื่องเงิน เครื่องเงินแบบโบราณที่หาคนเรียนรู้งานเก่าจากพ่อครูแม่ครูได้ยากเต็มที การฟ้อนแบบล้านนา เช่น ฟ้อนสาวไหม ฟ้อนดาบ ที่ปัจจุบันหาชมได้เพียงไม่กี่แห่งตามโรงแรม ซึ่งก็จัดให้ชาวต่างประเทศดู แต่คนเมืองอย่างเราก็ไม่ค่อยจะมีโอกาสได้ดูนอกจากในงานเทศกาลสำคัญจริงๆ เท่านั้น

จักรพงษ์ กำบุญเรือง
jakpong@chiangmainews.co.th.